

Avrupa Anlaşma Serisi - No. 182

Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Avrupa Sözleşmesi'ne İkinci Ek Protokol

Strazburg, 8.11.2001

Bu Sözleşme'yi imzalayan Avrupa Konseyi Üyesi Devletler,

Avrupa Konseyi Tüzüğü'nün altındaki yükümlülüklerini göz önüne alarak;

İnsan haklarını savunmaya daha fazla katkıda bulunmayı, hukukun üstünlüğünü korumayı ve toplumun demokratik dokusunu desteklemeyi arzu ederek;

Konuyla ilgili suça karşılık verme konusunda bireysel ve müşterek imkânları güçlendirmekte istekli olarak;

17 Mart 1978 tarihinde Strazburg'da imzalanan Ek Protokol'ün yanı sıra 20 Nisan 1959 tarihinde Strazburg'da tanzim edilen Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Avrupa Sözleşmesi'nin (bundan böyle "Sözleşme" olarak anılacaktır) birtakım veçhelerine ilave yapılmasına ve bu veçhelerin geliştirilmesine karar vermiş olarak;

28 Ocak 1981 tarihinde Strazburg'da imzalanan Kişisel Verilerin Otomatik İşlem Sürecinde Bireylerin Korunması Hakkında Sözleşmesi'nin yanı sıra 4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanan İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmesi'ni hesaba katarak;

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Bölüm I

Madde 1 - Kapsam

Sözleşme'nin 1. maddesi aşağıdaki metin ile değiştirilir:

1. "Taraflar, bu Sözleşme'nin hükümleri uyarınca derhal birbirlerine maddi anlamda yardım sağlamayı ve yardım talebinin, talep eden Tarafın adli yetkililerinin yetki kapsamında olduğu suçların cezası hususundaki yargısal işlemlerde en geniş ölçekte karşılıklı yardım sağlamayı kabul ederler.
2. Bu Sözleşme tutuklamalara, yargı kararlarının uygulanmasına veya ceza hukukuna göre suç teşkil etmeyen, askerî hukuka göre suç kapsamında olan suçlara uygulanmaz.
3. Karşılıklı yardım, kararın bir mahkemenin özellikle ceza işlerinde yargı yetkisini kullanmadan önce yapılan yargısal işlemlere yol açtığı durumlardaki hukuk kurallarının ihlalinden dolayı talep eden veya talep edilen Tarafın ulusal hukukunda cezai müeyyide gerektiren eylemler hususunda idari yetkililer tarafından uygulanan yargısal işlemlerde de maddi yardım sağlanabilir.
4. Karşılıklı yardım, talep eden Tarafı bir tüzel kişinin münhasıran sorumlu tutulabildiği eylemlerle ilgili konularda reddolunamaz."

Madde 2 - Talep Eden Tarafın Yetkililerinin Bulunması

Sözleşme'nin 4. maddesi aşağıdaki metin ile değiştirilecektir, Sözleşme'nin 4. maddesi 1. fıkra olacaktır ve aşağıdaki hükümler 2. fıkrayı oluşturur:

“2 Yetkililerin veya ilgili kişilerin bulunması konusundaki talepler, bulunmanın muhtemelen talep eden Tarafın ihtiyaçlarına daha duyarlı olacak şekilde yardım talebinin yerine getirilmesini sağlayacağı ve bu sebeple, muhtemelen ilave yardım talebi ihtiyacından kaçınılacağı durumlarda reddedilmez.”

Madde 3 - Tutuklu Kişilerin Talep Eden Tarafın Ülkesine Geçici Transferi

Sözleşme'nin 11. maddesi aşağıdaki metin ile değiştirilir:

1. “Kişisel varlığının yargılanmadan ziyade delil niteliğindeki amaçlar için kullanılacak talep eden Taraf tarafından istenen gözaltındaki bir kişi, talep edilen Taraf tarafından şart koşulan süre zarfı içerisinde geri gönderilmesi ve bu Sözleşme'nin 12. maddesinin hükümlerinin uygulanabilir olduğu sürece bu hükümlere bağlı kalmak kaydıyla geçici olarak talep edenin ülkesine transfer edilir.

Transfer şu durumlarda reddedilebilir:

- a) gözaltındaki kişinin kabul etmediği durumlarda;
- b) söz konusu kişinin varlığı talep edilen Tarafın ülkesinde süregelen bir ceza yargılamasında gerekli olduğu durumlarda;
- c) transferin söz konusu kişinin tutukluluğunu sürdüreceği durumlarda;
- d) söz konusu kişinin talep eden Tarafın ülkesine transferine izin vermeyecek başka ilave zeminlerin var olduğu durumlarda;

2. Bu Sözleşme'nin 2. maddesinin hükümlerine dayanarak, 1. fıkrada bahsedilen bir durumda, üçüncü bir Tarafın ülkesi üzerinden geçişi gerçekleşecek gözaltındaki bir kişi için gerekli olan tüm belgelerle birlikte talep eden ülkenin Adalet Bakanlığı tarafından geçiş yapılması talep edilecek ülkenin Adalet Bakanlığı'na başvurulması gerekmektedir. Bir Taraf kendi ulusal egemenliği çerçevesinde geçişe izin vermeyebilir.

3. Transfer edilecek kişi talep eden Tarafın ülkesinde ve mümkün olduğu durumlarda, transferin talep edildiği Tarafın söz konusu kişinin salınması için başvurmadığı sürece geçiş talep edilen Tarafın ülkesinde gözaltında kalır.

Madde 4 - İletişim Yolları

Sözleşme'nin 15. maddesi aşağıdaki metin ile değiştirilir:

1 Acil bilgi aktarımı durumlarının ve karşılıklı yardım talepleri, talep eden Tarafın Adalet Bakanlığı tarafından talep edilen Tarafın Adalet Bakanlığı'na yazılı olarak bildirilecek ve aynı yollarla geri dönüş yapılır. Ancak, bunlar talep eden Tarafın adli yetkilileri tarafından talep edilen Tarafın adli yetkililerine doğrudan iletilebilir ve aynı yollarla geri dönüş yapılabilir.

2 Bu Sözleşme'nin 11. maddesinde ve bu Sözleşme'nin İkinci Ek Protokol'ünün 13. maddesinde bahsedilen başvurular bütün durumlarda talep eden Tarafın adli yetkilileri

tarafından talep edilen Tarafın idari veya adli yetkililerine yapılır ve gerektiğinde geri dönüş yine aynı yollarla gerçekleşir.

3 Bu Sözleşme'nin İkinci Ek Protokolü'nün 18. ve 19. maddeleri altında yapılan karşılıklı yardım talepleri talep eden Tarafın yetkili makamları tarafından doğrudan talep edilen Tarafın yetkili makamlarına da iletilebilir.

4 Bu Sözleşme'nin 13. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen talepler Talep edilen Tarafın ilgili makamlarının adli makamları tarafından doğrudan gönderilebilir ve yine doğrudan bu yetkili makamlar tarafından cevap verilebilir.

5 Bu Sözleşme'nin 13. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen talepler, talep eden Tarafın Adalet Bakanlığı tarafından talep edilen Tarafın Adalet Bakanlığı'na iletilir.

6 Bu Sözleşme'nin İkinci Ek Protokolü'nün 4. maddesinde bahsi geçen tedbir ve mahkûmiyet belgelerinin talepleri doğrudan yetkili makamlara iletilebilir. Herhangi bir Akit Devlet herhangi bir zamanda Avrupa Konseyi Genel Sekreter'ine yapılacak bir beyanname ile bu fıkra da bahsedilen amaçlar için uygun gördüğü yetkili makamları belirleyebilir.

7 Bu Sözleşme altında doğrudan intikale izin verildiği acil durumlarda, intikal Uluslararası Polis Teşkilatı (Interpol) tarafından gerçekleştirilebilir.

8 Herhangi bir Taraf istediği zaman Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bir beyanname ile aşağıdaki koşullara bağlı olarak karşılıklı yardım adına taleplerin veya belli bazı taleplerin yerine getirilmesi hakkını saklı tutar:

- a. talep için verilen bir nüshanın beyanname de belirtilen merkezi makama iletildiği durumlarda;
- b. acil talepler dışındaki taleplerin beyanname de belirtilen merkezi makama iletildiği durumlarda;
- c. acil nedenlerden dolayı doğrudan intikal durumlarında bir nüsha aynı zamanda Adalet Bakanlığı'na iletileceği durumlarda;
- d. yardım taleplerinin bazıları veya tümü bu maddede öngörülen yollar dışında başka yollarla gönderileceği durumlarda;

9 Bu Sözleşme'nin veya Protokolleri'nin altında belirtilen herhangi başka muhaberatlar ve karşılıklı yardım talepleri, talep eden Tarafın talep üzerine herhangi bir zamanda orijinal metnin ve nüshanın yazılı bir kaydını tutmaya hazır olması şartıyla herhangi bir elektronik yolla veya uzaktan iletişim aracıyla iletilebilir. Ancak, herhangi bir Akit Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne herhangi bir zamanda gönderilen bir beyanname ile elektronik veya diğer uzaktan iletişim yolları aracılığıyla alınmış talepleri kabul etme ve yerine getirmeye razı olduğu durumları belirleyebilir.

10 Bu maddenin hükümleri ilgili makamlar arasında yardım taleplerinin doğrudan intikalini öngören

Taraflar arasında yürürlükte olan iki taraflı düzenlemeler ve anlaşmalara hâle getirmez.

Madde 5 - Masraflar

Sözleşme'nin 20. maddesi aşağıdaki metin ile değiştirilir:

1 “Taraflar aşağıdaki masraflar hariç bu Sözleşme’nin ve Protokolleri’nin uygulanmasından kaynaklanan masrafları karşılama konusunda birbirlerine talepte bulunamazlar.

Bu masraflar:

- a. talep edilen Tarafın ülkesindeki bilirkişilerin incelemelerinden kaynaklanan masraflar;
- b. Bu Sözleşme’nin İkinci Ek Protokolü’nün 13. ve 14. maddeleri veya Sözleşme’nin 11. maddesi uyarınca gerçekleşen gözetimdeki kişilerin transferinden kaynaklanan masraflar;
- c. önemli ve olağanüstü sebeplerden kaynaklanan masraflar.

2 Ancak, Taraflar aksini kararlaştırmadığı sürece, video veya telefon bağlantısı kurulmasından kaynaklanan harcamalar, talep edilen Tarafta video veya telefon bağlantısı hizmeti ile ilgili harcamalar, yine talep edilen Tarafta sağlanan tercüman ücretleri ve tanıkların ödenekleri ile seyahat masrafları, talep eden Taraf tarafından talep edilen Tarafa ödenir.

3 Taraflar 1. fıkranın c bendinde belirtilen talep edilebilir masraflar hakkında düzenlemeler yapmak adına birbirlerine danışılır.

4 Bu maddenin hükümleri Sözleşme’nin 10. maddesinin 3. fıkrasının hükümlerine halel getirmeksizin uygulanır.

Madde 6 - Adli Makamlar

Sözleşme’nin 24. maddesi aşağıdaki metin ile değiştirilir:

“Herhangi bir Taraf, bu Sözleşme’nin amaçları için uygun gördüğü adli makamları Avrupa Konseyi Genel Sekreteri’ne verilen beyanname aracılığıyla imza sırasında veya tasdik, kabul, onay veya taraf olma belgesini tevdi ederken belirler. Sonrasında söz konusu Taraf herhangi bir zamanda yine aynı şekilde beyannamenin hükümlerini değiştirebilir.”

Bölüm II

Madde 7 - Ertelenmiş Taleplerin Yerine Getirilmesi

1 Talep edilen Taraf, söz konusu talebin soruşturmalara, kovuşturmalara ve ilgili yargısal işlemlere zarar verebileceği durumlarda bu talebe ilişkin işlemleri tehir edebilir.

2 Talep edilen Taraf, yardımda bulunmayı ret veya tehir etmeden önce ve gerekli durumlarda yardım talep edilen Taraf ile görüş alışverişinde bulunarak, yardımın kısmen veya kendisinde talepte bulunulan Tarafın gerekli gördüğü şartlara tabi olarak verilip verilemeyeceği hususunu telakki edecektir.

3 Talebin reddedilmesi halinde, tehirin gerekçeleri yazılı olarak sunulacaktır. Talep edilen Taraf, aynı zamanda, talebin yerine getirilmesini imkânsız kılan veya önemli ölçüde geciktirecek olan gerekçeleri de yardım talebinde bulunan Tarafa bildirir.

Madde 8 - Usul

Bu Protokol'de aksi öngörülmediği müddetçe, Sözleşme'nin 3. maddesinin taleplerin işlemlerini veya talep eden Tarafın hukuku gereği gerekli olan usulleri belirten hükümlerine bakılmaksızın, bu işlemler ve usuller talep edilen Tarafinkine benzer olmasa dahi, talep edilen Taraf, kendi hukukunun temel ilkelerine ters düşmediği sürece bu talepleri yerine getirir.

Madde 9 - Video Konferans Aracılığıyla Duruşma

1 Bir kişi bir Tarafın ülkesinde ise ve bu kişi diğer Tarafın adli makamları tarafından tanık veya bilirkişi olarak dinlenmesi gerekiyorsa ve bahsi geçen bu diğer Tarafın ülkesinde dinlenecek kişinin bizzat dinlenilmesi mümkün değilse veya arzu edilmiyorsa, söz konusu kişilerin dinlenmesini talep eden Taraf, 2. fıkradan 7. fıkraya kadar olan fıkralarda öngörüldüğü üzere video konferans aracılığıyla ilgili kişilerin duruşmaya katılmasını talep edebilir.

2 Talep edilen Taraf, video konferans görüşmesinin kendi hukukunun temel ilkelerine ters düşmediği sürece ve duruşmanın devamı için gerekli teknik araçlara sahip olduğu takdirde, video konferans görüşmesini kabul eder. Talep edilen Taraf video konferans için gerekli teknik araçlara sahip olmadığı takdirde, bu araçlar iki taraflı bir anlaşma ile talep eden Taraf tarafından talep edilen Tarafa temin edilir.

3 Video konferans ile ilgili talepler, Sözleşme'nin 14. maddesinde atıfta bulunulan bilgilere ilaveten bizzat görüşülmesi gereken tanıkla veya bilirkişiyle görüşme yapılmasının neden arzu edilmediğini veya mümkün olmadığını, adli yetkilinin adını ve duruşmayı gerçekleştirecek kişilerin adlarını içerir.

4 Talep edilen Tarafın adli makamı kendi ülkesinin hukuku uyarınca dinlenilmesi gereken kişiyi çağırır.

5 Video konferans görüşmesine istinaden, aşağıdaki kurallar uygulanır:

- a. talep edilen Tarafın adli bir yetkilisi dinleme süresince orada bulunacak ve gerektiğinde yetkiliye bir tercüman aracılığıyla yardım sağlanır. Ayrıca söz konusu yetkili, dinlenecek kişinin kimliğini teyit etmekten ve talep edilen Tarafın hukukunun temel ilkelerinin gözetilmesinden sorumlu olur. Talep edilen Tarafın adli yetkilisi, söz konusu kişilerin dinlenmesi süresince talep edilen Tarafın hukukunun temel ilkelerinin ihlal edildiğini düşünürse bu makam duruşmanın söz konusu ilkeler doğrultusunda sürdürülmesi için gerekli tedbirleri derhal alır.
- b. gerekli görüldüğünde, talep eden ve edilen Tarafların yetkili makamları tarafından duruşmaya katılacak kişinin korunması için gerekli tedbirlerin uygulanması hususunda mutabık kalınır.
- c. duruşma, talep eden Tarafın kendi hukuku doğrultusunda ve doğrudan talep eden Tarafın adli yetkilisi tarafından veya söz konusu yetkilinin yönlendirmesiyle gerçekleştirilir.
- d. talep eden Tarafın veya duruşmada yer alacak kişinin talebi doğrultusunda talep edilen Taraf gerekli olduğu durumlarda duruşmada yer alacak kişiye tercüman desteği sağlar.
- e. duruşması yapılacak kişi talep edilen veya talep eden Tarafın hukukuna dayanarak tanıklık etmeme hususunda hak iddia edebilir.

6 Kişilerin korunması için mutabık kalınan tedbirlerin hiçbirine halel getirmeksizin talep edilen Tarafın adli yetkilisi duruşmanın sonucu hakkında duruşmanın zamanını ve yerini,

duruşması yapılan kişinin kimliğini, duruşmada yer alan talep edilen Tarafın diğer tüm kişilerinin işlevlerini ve kimliklerini, edilen tüm yeminleri ve duruşmanın gerçekleştiği tüm teknik koşulları belirten tutanaklar tutar. Belgeler talep edilen Tarafın yetkili makamı tarafından talep eden Tarafın yetkili makamına iletilir.

7 Her Taraf bu madde uyarınca tanıkların veya bilirkişilerin kendi ülkesinde nerede duruşmaya katıldığını taahhüt etmek için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür ve bir zorunluluk durumunda gerçeğe yönelik tanıklık etme veya etmeme hususunda tanıklık etmeyi reddeder, Tarafın kendi ulusal hukuku, duruşma kendi ulusal hukuku çerçevesinde yer alıyormuş gibi işler.

8 Taraflar yanı sıra takdir ederlerse uygun olduğu durumlarda ve kendi yetkili adli makamlarının onayıyla sanık veya şüphelinin video konferans aracılığıyla duruşmaya katılması için bu maddenin hükümlerine başvurabilir. Bu durumda, Tarafların kendi ulusal hukukları ve ilgili uluslararası belgeler uyarınca, video konferans gerçekleştirme kararı ve video konferansın hangi yolla gerçekleştirileceği ilgili Taraflar arasında anlaşmayla belirlenir. Sanığın veya şüphelinin katıldığı duruşmalar sadece söz konusu kişinin kendi rızası doğrultusunda gerçekleştirilir.

9 Herhangi bir Akit Devlet, herhangi bir zamanda, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne hitaben yazdığı bir beyanname aracılığıyla yukarıda 8. fıkrada belirtildiği üzere sanığın veya şüphelinin katıldığı video konferansları içeren duruşmalar hususunda kendisinin yanı sıra bu maddenin hükümlerinin uygulanması ihtimalinden yararlanmayacağını beyan edebilir.

Madde 10 - Telefon Konferans Aracılığıyla Duruşma

1 Bir kişi bir Tarafın ülkesindeyse ve diğer Tarafın adli makamları tarafından tanık veya bilirkişi olarak dinlenmesi gerekiyorsa, bu kişilerin dinlenmesini talep eden Taraf kendi ulusal hukuku bu şekilde öngördüğü takdirde söz konusu kişinin bulunduğu Taraftan 2. ve 6. fıkralar arasında öngörüldüğü üzere duruşmanın telefon konferansı şeklinde gerçekleşebilmesi için talepte bulunabilir.

2 Şayet tanık veya bilirkişi onay verirse duruşma telefon konferansı şeklinde gerçekleşebilir.

3 Talep edilen Taraf telefon konferansının kendi ülkesinin hukukunun temel ilkelerine aykırı olmadığını müddetçe duruşmanın bu şekilde gerçekleşmesini kabul eder.

4 Telefon konferansı talebi, Sözleşme'nin 14. maddesinde atıf yapılan bilgilere ilaveten adli yetkilinin ve duruşmayı gerçekleştirecek kişilerin isimleri ile tanığın veya bilirkişinin telefon konferansı aracılığıyla yapılan duruşmaya razı olduğunu gösteren bir karineyi içerir.

5 Duruşmaya ilişkin tatbiki düzenlemeler ilgili Taraflar arasında belirlenir. Bu düzenlemeler kabul edildiğinde, talep edilen Taraf aşağıdaki yükümlülükleri üstlenir:

- a. söz konusu tanığı veya bilirkişiyi duruşmanın zamanı ve yeri hakkında bilgilendirmek;
- b. tanığın veya bilirkişinin kimliklerini taahhüt etmek;
- c. tanığın veya bilirkişinin telefon konferansı aracılığıyla duruşmaya katılacaklarını kabul ettiğini teyit etmek

6 Talep edilen Taraf, kısmen veya tamamen 9. maddenin 5. ve 7. fıkralarının ilgili hükümlerine bağlı kalarak anlaşma yapabilir.

Madde 11 - Acil Bilgi İhtiyacı

1 Tarafların kendi özel soruşturma ve yargısal işlemlerine halel getirmeksizin, kendi soruşturmaları çerçevesinde elde edilen bilgilerin karşı Tarafa soruşturmaları ve yargısal işlemleri başlatmada veya sürdürmede katkıda bulunacağını düşündüğü veya Sözleşme'nin ve bu Sözleşme'nin Protokolleri kapsamında talepte bulunabileceğini öngördüğü takdirde bir Tarafın yetkili makamları, önceden talep edilmeksizin, söz konusu bilgileri diğer Tarafın yetkili makamlarına iletebilir.

2 Bilgiyi sağlayan Taraf, kendi ulusal hukuku çerçevesinde bilgiyi alan Tarafa söz konusu bilginin kullanılması konusunda şartlar koşabilir.

3 Bilgiyi alan Taraf koşulan bu şartlara bağlı kalır.

4 Ancak, herhangi bir Akit Devlet, herhangi bir zamanda Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne verdiği bir beyanname aracılığıyla, sağlanacak bilginin niteliğinin önceden alınmadığı ve bu bilginin intikalini kabul etmediği sürece, yukarıdaki 2. fıkra kapsamında bilgiyi sağlayan Taraf tarafından koşulan şartlara bağlı kalmama hakkını saklı tuttuğunu beyan edebilir.

Madde 12 - Tazmin

1 Talep eden Tarafın talebi doğrultusunda ve iyi niyetli üçüncü tarafların haklarına halel getirmeksizin, talep edilen Taraf, hak sahibine iade amacıyla talep eden Tarafın tasarrufundaki cezai araçlar tarafından elde edilen maddeler koyabilir.

2 Sözleşme'nin 3. ve 6. maddelerini uygulama konusunda, söz konusu maddelerin hak sahibine iadesi sağlandığı takdirde talep edilen Taraf, talep eden Tarafa maddeleri teslim etmeden önce veya sonra maddelerin iadesinden feragat edebilir. İyi niyetli üçüncü tarafların hakları etkilenmez.

3 Feragat eden Taraf, talep eden Tarafa maddeleri teslim etmeden önce, talep edilen Taraf, bu maddelere ilişkin vergi veya gümrük mevzuatı kapsamında hiçbir güvenlik hakkından veya diğer herhangi bir rücu hakkından yararlanamaz.

4 2. fıkraya atfen feragat eden bir Taraf, hak sahibinden vergi veya harç toplamak amacıyla talep edilen Tarafın hakkına halel getirmez.

Madde 13 - Tutuklu Kişilerin Talep Edilen Tarafa Geçici Transferi

1 İlgili Tarafların yetkili makamları arasında anlaşma olduğu takdirde diğer Taraftan gözetim altında tutulan bir kişinin kendi ülkesinde sorgulanması gerektiğini talep eden bir Taraf, bu kişiyi soruşturmanın gerçekleşeceği Tarafın ülkesine geçici olarak transfer edebilir.

2 Anlaşma kişinin geçici transferi için gerekli düzenlemeleri ve kişinin talep eden Tarafın ülkesine ne zamana kadar dönmesi gerektiğini içerir.

3 İlgili kişinin transfer için rızası gerektiğinde, rıza beyanı veya ilgili bir nüshası talep eden Tarafa derhal verilir.

4 Kişinin transfer edildiği Taraf söz konusu kişinin serbest bırakılması için başvurmadığı müddetçe transfer edilen kişi talep edilen Tarafın ülkesinde ve uygulanabilmesi mümkünse, geçişin talep edildiği Tarafın ülkesi boyunca gözaltında kalır.

5 Talep edilen Tarafın ülkesinde ilgili kişinin gözaltında kalma süresi, talep eden Tarafın ülkesinde kişinin bulunmak zorunda olduğu veya olacağı tutukluluk süresi kadar olur.

6 Sözleşme'nin 11. madde, 2. fıkra ve 12. maddesinin hükümleri gerekli değişikliklerin yapılması şartıyla uygulanır.

7 Herhangi bir Akit Devlet, herhangi bir zamanda, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yazdığı bir beyanname aracılığıyla bu maddenin 1. fıkrası kapsamında bir anlaşmaya varılmadan önce bu maddenin 3. fıkrasında belirtildiği üzere rıza gerekecektir ve rıza beyannameye belirtilen belli şartlar altında gerekir.

Madde 14 - Transfer Edilen Hükümlülerin Bizzat Bulunması

Talep eden Taraf tarafından kararın incelemesi amacıyla gözaltındaki kişilerin bizzat bulunmaları gerektiği durumlarda, talep eden Tarafın hüküm giydirilmesi adına kişilerin transfer edilmesine istinaden Sözleşme'nin 11. ve 12. maddelerinin hükümleri talep edilen Tarafın kişilere de gerekli değişikliklerin yapılması şartıyla uygulanır.

Madde 15 – Usule ilişkin Belgelerin Dili ve Uygulanacak Adli Kararlar

1 Bu maddenin hükümleri, Ek Protokol'ün 3. maddesi veya Sözleşme'nin 7. maddesi kapsamında hizmet için gerekli tüm taleplere uygulanır.

2 Usule ilişkin belgeler ve adli kararlar tüm durumlarda düzenlenen dilde veya dillerde aktarılır.

3 Sözleşme'nin 16. maddesinin hükümlerine bakılmaksızın, evrakları düzenleyen makam muhatabın diğer dili tam olarak anlamayacağını biliyorsa veya anlamayacağına dair sebepleri varsa, evrakların, en azından bu evrakların en mühim bölümlerinin diğer dile tercümelerini karşı Tarafa sunulur.

4 Sözleşme'nin 16. maddesinin hükümlerine bakılmaksızın, usule ilişkin belgeler ve adli kararlar, talep eden Tarafın makamlarının yararı adına mevzunun kısa bir özeti söz konusu Tarafın diline veya dillerinden birine çevrilerek karşı Tarafa aktarılır.

Madde 16 – Posta Yoluyla Bildirim

1 Herhangi bir Tarafın yetkili adli makamları usule ilişkin belgeleri ve adli kararları posta yoluyla doğrudan diğer Tarafın ülkesindeki kişilere gönderebilir.

2 Usule ilişkin belgeler ve adli kararlar, muhatabın raporda belirtilen makamdan bilgi alabileceğini söyleyen ve bu evrakların söz konusu kişinin hakları ve yükümlülüklerini belirten bir raporla birlikte sunulur. Yukarıda bahsedilen 15. maddenin 3. fıkrasının hükümleri bu rapor için geçerli olur.

3 Sözleşme'nin 8,9 ve 12. maddelerinin hükümleri gerekli değişikliklerin yapılması şartıyla posta yoluyla bildirimlerde uygulanır.

4 Yukarıda bahsedilen 15. maddenin 1.,2 ve 3. fıkralarının hükümleri posta yoluyla bildirimlerde de uygulanır.

Madde 17 - Sınır Ötesi Gözlemleri

1 Taraflardan birinin polis memurları, suç soruşturması çerçevesinde, suçlu iadesi gerektirecek bir suçta yer aldığı farz edilen bir kişiyi veya yukarıda bahsedilen kişinin kimliğinin ve bulunduğu yerin saptanmasına neden olacağına kesinlikle inanılan kişiyi kendi ülkelerinde gözlem altında tutarlar. Polis memurları karşı tarafın daha önceden bildirdiği yardım isteğine karşılık olarak karşı tarafın ülkesinde gözlemlerini sürdürmeleri için tam olarak yetkilendirilirler. Şartlar izne tabi tutulabilir.

İstek doğrultusunda, gözlem, gözlemin yerine getirildiği bölgenin polis memurlarına emanet edilecek.

1. Fıkroda atıfta bulunulan yardım talebi, her bir taraf tarafından belirlenmiş ve yargı yetkisi olan bir yetkiliye onaylatmak veya talep edilen onaylamayı iletmesi için gönderilmek zorundadır.

2 Özellikle acil nedenlerin belirttiği durumlarda, diğer tarafın ön izni talep edilemez. Suç soruşturması çerçevesinde, gözlemi yöneten polis memurları, aşağıdaki şartlar karşılanması takibinde, sınır ötesinde 6. fıkroda listelenen suçları işlediği varsayılan kişinin gözlemine devam etmesi için yetkilendirilirler:

- a. 4. fıkra altında belirlenen, bölgelerinde gözlemin devam ettirildiği tarafın yetkilileri gözlem süresince, sınırın ihlal edilmesi durumunda hemen bilgilendirilmelidirler;
- b. 1. fıkraya uygun olarak bildirilen yardım talebi ve ön izin olmaksızın sınır ihlali dayanaklarının ana hatlarının belirlenmesi, hiçbir gecikmeye maruz kalmadan bildirilir.

Gözlem, gözlemin gerçekleştiği bölgenin tarafının isteği doğrultusunda a bölümünde atıfta bulunulan bildiri veya b bölümünde atıfta bulunulan istek veya sınır ihlalden itibaren 5 saat içinde bir yetkilendirme temin edilmemişse hemen durur.

3 1 ve 2. fıkralarında belirtilen gözlem, sadece aşağıda belirtilen genel şartlar altında getirilir:

- a. Gözlemi yöneten polis memurları, bu maddenin hükümleri ve yönettikleri gözlemin bölgesindeki tarafın kanununa uymak zorundadırlar; onlar yerel sorumlu yetkililerin talimatlarına uymak zorundadırlar.

- b. 2. fıkrada öngörülen durumların dışında, polis memurları gözlem süresince, yetkinin kendilerine verildiğini onaylayan belgeyi taşırlar.
- c. Gözlemi yöneten memurlar, her zaman resmi ehliyet dâhilinde vekilliklerine kanıt sağlayabilmek zorundadırlar.
- d. Gözlemi yöneten polis memurları, gözlem boyunca servis silahlarını taşıyabilirler. Bu durumun aksine, talep eden tarafın isteği üzerine karar verilebilir: silah kullanımları meşru müdafaa davalarında yasaklanır.
- e. Halka açık olmayan özel ev ve yerlere giriş yasaklanır.
- f. Gözlemi yöneten memurlar, gözlem altındaki kişiyi ne durdurup sorgulayabilir ne de tutuklayabilirler.
- g. Bütün faaliyetler, faaliyetlerin gerçekleştiği bölgedeki tarafın yetkililerine verilecek raporun konusunu oluşturur.
- h. Taraf yetkilileri, gözlemleyen polis memurlarından gözlemin gerçekleştiği ülkedeki tarafın yetkilileri tarafından, istendiğinde içinde buldukları operasyonu izleyen soruşturmacı yardımcılarını talep edebilirler.

4 Taraflar, herhangi bir anlaşmanın mevcut olmadığı durumlarda bu fıkranın gereğini yapmak için belirlenen makamlardan her birinin isim ve adresini Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne imza sırasında veya tasdik, kabul, onay veya taraf olma belgesini tevdi ederken bildirirler; Taraflar sonradan herhangi bir zamanda ve öngörülen usullerle beyannamenin koşullarını değiştirebilirler.

5 Taraflar ikili düzeyde bu maddenin kapsamını genişletebilirler ve uygulamada bununla ilgili ilave tedbirler kabul edebilirler.

6 2. Fıkrada atıfta bulunulan gözlem sadece aşağıdaki suçlardan biri için gerçekleşebilir:

- suikast
- cinayet
- tecavüz
- kundakçılık
- sahtecilik
- silahlı soygun ve çalınmış malı alma
- gasp
- adam kaçırma ve rehin alma
- insan ticareti
- yasa dışı uyuşturucu kaçakçılığı ve psikotrop maddeler
- silahlar ve patlayıcılar hakkındaki yasanın ihlali
- patlayıcı kullanımı
- yasadışı zehirli ve tehlikeli atık taşıma

- yabancı kaçakçılığı
- çocuk istismarı.

Madde 18 - Kontrollü Teslimat

1 Her bir taraf, diğer bir tarafın isteği üzerine, suçluların iadesini gerektiren cezai soruşturmalar çerçevesinde, kendi ülkelerinde kontrollü teslimatlara izin verilebileceğini emniyet altına aldığını taahhüt eder.

2 Kontrollü teslimatların yerine getirilmesi kararı, her bir durum için tarafın ulusal kanunlarına dayanarak talepte bulunan tarafın yetkili makamlarınca esas alınır.

3 Kontrollü teslimatlar tarafların kendi düzenlemelerine uygun şekilde yapılır. Eylemde bulunma yetkisi, doğrudan ve kontrol operasyonları o tarafın yetkili makamlarına aittir.

4 Taraflardan her biri, herhangi bir anlaşmanın mevcut olmadığı durumlarda bu fıkranın gereğini yapmak için belirlenen makamlardan her birinin isim ve adresini Avrupa Konseyi Genel Sekreterine imza sırasında veya tasdik, kabul, onay veya taraf olma belgesini tevdi ederken bildirir. Taraflar sonradan herhangi bir zamanda ve öngörülen usullerle beyannamenin koşullarını değiştirebilirler.

Madde 19 - Gizli soruşturmalar

1 Talep eden ve talep edilen taraflar, suç araştırmalarının idaresinde gizli veya yanlış kimlik altındaki polis memurları aracılığıyla birbirlerine yardım etmek için anlaşabilirler.

2 Talep hakkındaki karar, her bir durum için tarafın ulusal kanunlarına ve usullerine dayanarak talepte bulunan tarafın yetkili makamlarınca karar verilir. Gizli araştırmalar süresi, detaylı koşullar ve memurların hukuki durumları gizli araştırmalar süresince tarafların ulusal kanunlarına ve usullerine dayanarak taraflarca mutabakat sağlanır.

3 Gizli araştırmalar, gizli araştırmanın yürütüldüğü bölge tarafının ulusal kanun ve usullerine dayanarak yürütülür. İlgili taraflar, gizli araştırmanın hazırlanması ve denetiminin yapılması ve gizli veya yanlış kimlik altında hareket eden memurların güvenliği için düzenlemeler yapma hususunda işbirliği yapacaklarını taahhüt eder.

4 Taraflar, herhangi bir anlaşmanın mevcut olmadığı durumlarda bu fıkranın gereğini yapmak için belirlenen makamlardan her birinin isim ve adresini Avrupa Konseyi Genel Sekreterine imza sırasında veya tasdik, kabul, onay veya taraf olma belgesini tevdi ederken bildirir; Taraflar sonradan herhangi bir zamanda ve öngörülen usullerle beyannamenin koşullarını değiştirebilirler.

Madde 20 - Ortak Soruşturma Ekipleri

1 Ortak anlaşmayla, iki yetkili merci veya birçok taraf, belirli bir amaç ve tarafların karşılıklı rızalarıyla uzatılabilecek sınırlı bir süre için bir veya daha fazla tarafın oluşturduğu ekibin suç araştırmalarını yürütmesi için ortak bir soruşturma ekibi oluşturabilirler. Ekibin oluşumu anlaşmada belirtilir.

Özellikle ortak soruşturma ekibi şu durumlarda oluşturulabilir:

- a. Tarafın ceza gerektiren suç araştırmaları, zor ve diğer taraflarla bağlantısı olan araştırmaları gerekli kıldığında;
- b. Davanın koordine olmayı zorunlu kıldığı durumlardan oluşan ceza gerektiren suç araştırmalarını yöneten birkaç tarafın, ilgili taraflarla ortak tutum içerisinde olmalıdır.

Ortak soruşturma ekibinin oluşturulması talebi ilgili partilerin herhangi biri tarafından yapılabilir. Ekip araştırmayı yürütmesi beklenen tarafların birisi tarafından oluşturulacaktır.

2 Sözleşme'nin 14. maddesine atıfta bulunan bilgiye ek olarak, ortak soruşturma ekibinin oluşturulmasına yönelik talepler ekibin oluşumu için öneriler içerir.

3 Ortak soruşturma ekibi, ekibi kuran tarafın ülkesinde aşağıda belirtilen genel koşullar altında faaliyet gösterir:

- a. ekibin lideri ekibin faaliyet gösterdiği tarafın suç araştırmalarına katılan yetkili makamın temsilcisi olacaktır. Ekibin lideri, ulusal kanunlar kapsamında kendisinin yetkisi çerçevesinde hareket eder.
- b. ekip, operasyonlarını yönettikleri tarafın kanunu çerçevesinde yürütecek. Ekibin ana ve ikincil üyeleri, kendi yetkilileri tarafından ekibin oluşturulması üzerine anlaşmada oluşturulan şartları göz önünde bulundurarak a bendinde atıfta bulunulan kişinin liderliği altında görevlerini yerine getirirler.
- c. ekibin işlediği taraf ekibi oluşturmak için gerekli organizasyon düzenlemelerini yapar.

4 Bu maddede, ekibin faaliyet gösterdiği tarafın ortak soruşturma ekibinin üyelerine ana üye olarak atıfta bulunulurken, ekibin faaliyet gösterdiği taraf dışındaki tarafların üyelerine, ikincil üye olarak atıfta bulunulmaktadır.

5 Ortak soruşturma ekiplerinin ikincil üyeleri tarafın faaliyetinde inceleme önlemleri alındığında orada bulunma hakkına sahiptir. Ancak, ekibin lideri belirli nedenlerden dolayı ekibin faaliyet gösterdiği tarafın kanunu çerçevesinde aksi yönde karar verebilir.

6 Ortak soruşturma ekibinin ikincil üyeleri, ekibin faaliyet gösterdiği tarafın kanunu çerçevesinde ekibin lideri tarafından, ikincil tarafın ve faaliyetin sürdürüldüğü taraftaki yetkili makamlarca onaylanan belli soruşturma önlemleri alma göreviyle yetkilendirilebilirler.

7 Ortak soruşturma ekibinin, ekibi oluşturan tarafların birinde soruşturma önlemleri alınmasına ihtiyaç duyması durumunda, o tarafın ekibinin ikincil üyeleri o önlemleri alması için kendi yetkili makamlarını talep edebilir. Belirtilen önlemler, eğer ulusal araştırmada talep edilirse, o tarafın belirtilen şartlar altında başvuracağı önlemler olarak sayılır.

8 Ortak soruşturma ekipleri, ekibi oluşturan tarafların yardımını değil de başka bir tarafın veya üçüncü bir devletin yardımına ihtiyaç duyması durumunda, yardım talebi devletin faaliyetinin yetkili makamlarından diğer devletin yetkili makamlarına ilgili belgeler ve ayarlamalar çerçevesinde yapılabilir.

9 Ortak soruşturma ekibinin ikincil üyesi kendi yetkisi ve ulusal yasaları doğrultusunda ekip tarafından yürütülen suç araştırmaları amacıyla kendisini ikincil üye yapan tarafta ulaşılabilir olan bilgileri ekibe temin edebilir.

10 Meşru olarak ana üye veya ikincil üye tarafından bilgi edinilebilir. Ancak ortak soruşturma ekibinin bir kısmı ilgili tarafın yetkili makamlarına ulaşamamış olabilir ve bu edinilen bilgi aşağıda belirtilen amaçlar için kullanılabilir:

- a. Takımın oluşturulmasındaki amaçlar için;
- b. Bilginin ulaşılabilir olduğu tarafın diğer ceza gerektiren suçları tespit etmek, soruşturmak ve kovuşturmak için ön rızasının alınmasına; Bu tür bir rıza, ilgili taraftaki suç araştırmalarını tehlikeye sokması veya herhangi bir tarafın karşılıklı yardımını reddetmesi durumunda geri çekilebilir;
- c. Eğer akabinde bir suç soruşturması açılırsa, b bendindeki hükümler saklı kalmak kaydıyla, kamu güvenliğine hızlı ve ciddi bir tehdidin önlenmesinde;
- d. Ekibi oluşturan taraflar arasında anlaşılması ölçüsünde diğer amaçlar için de kullanılabilir.

11 Bu madde ortak soruşturma ekiplerinin faaliyeti veya oluşturulmasında var olan diğer hükümlere veya ayarlamalara hanel getirmez.

12 İlgili tarafların kanunları ölçüsünde veya taraflar arasındaki uygulanabilir herhangi yasal bir belgenin hükümleri izin verir, düzenlemeler ekibin faaliyetlerinde rol almak için ortak soruşturma ekiplerini oluşturan tarafların yetkili makamlarının temsilcilerinden başka kişilerle kararlaştırılabilir. Bu maddeden dolayı ana üyelere ve ikincil üyelere verilen haklar, anlaşma açıkça karşı bir durumu belirtmediği sürece bu kişilere uygulanmaz.

Madde 21 - Yetkilileri İlgilendiren Cezai Sorumluluk

Taraflarca kararlaştırılanın aksine bir durum olmadıkça, 17., 18., 19.veya 20. maddelerde atıfta bulunulan faaliyetler boyunca, faaliyeti sürdüren tarafın dışındaki diğer taraftan olan yetkililer, onlar tarafından veya onlara karşı işlenen suçlara göre faaliyet tarafının yetkilileri olarak kabul edilir.

Madde 22 - Yetkilileri İlgilendiren Hukuki Sorumluluk

1 17., 18., 19.,veya 20. maddeler çerçevesinde, bir tarafın yetkilileri başka bir tarafta faaliyet göstermesi durumunda ilk taraf ,faaliyet gösterilen bölgenin tarafının kanunları çerçevesinde, faaliyetleri boyunca onlar tarafından kaynaklanan her zarardan sorumlu olurlar.

2 1. Fıkra da atıfta bulunulan, zararın meydana geldiği bölgenin tarafı, uygulanabilir şartlar altında kendi yetkilileri tarafından sebep olunan zararı giderir.

3 Bir başka tarafın bölgesindeki herhangi bir insana zarar veren tarafın yetkilileri, taraf mağdurlarının veya kişilerin adına, tüm zararı karşılayacak.

4 3. tarafların karşılıklı olarak haklarının kullanımının saklı kalması şartıyla ve 3. fıkranın dışarıda bırakılmasıyla, 1. fıkrada öngörülen durumda, her bir taraf başka bir taraftan sağlanan zararların geri ödenmesi talebinden geri çekilebilir.

5 Bu maddenin hükümleri, tarafların aksini kararlaştırmadığı takdirde şartlara bağlı olarak uygulanır.

Madde 23 - Tanıkların korunması

Taraflardan birinin sözleşme veya sözleşmenin protokollerinden birinin altında tanığın tehdit edilme riski veya tanığın korunmaya muhtaç olması hususunda yardım talep etmesi durumunda, talep eden ve talep edilen tarafların yetkili makamları, kendilerinin ulusal kanunları çerçevesinde, ilgili kişinin korunması için önlemler üzerinde anlaşmak için ellerinden gelen gayreti sarf ederler.

Madde 24 - Geçici Önlemler

1 Talep edilen taraf, kendi ulusal kanunları çerçevesinde, talep eden tarafın isteği üzerine kanıtın saklanması, var olan durumun sürdürülmesi veya tehlikede olan hukuki menfaati korumak amacıyla geçici önlemler alabilir.

2 Talep edilen taraf, talebi belirli zaman sınırlaması içinde kısmen uygulayabilir.

Madde 25 - Gizlilik

Yardım talebinde bulunan Taraf, kendisinden yardım talebinde bulunulan tarafın, iletilen talebin niteliğini ve içeriğini, söz konusu talebin yerine getirilmesi için gerekli olanlar hariç olmak üzere, gizli tutmasını isteyebilir. Kendisinden talepte bulunulan Tarafın bilgilerin gizli tutulması istemini yerine getiremeyecek olması halinde, söz konusu Taraf bu durumu yardım talebinde bulunan tarafa en kısa sürede bildirir.

Madde 26 - Verilerin Korunması

1 Sözleşme veya protokollerinden birinin altında yapılan, talebin yerine getirilmesi sonucu olarak bir taraftan diğerine aktarılan kişisel bilgiler bilginin aktarıldığı taraf tarafından sadece şu durumlarda kullanılabilir:

- a. Protokollerinin veya sözleşmenin gerektirdiği yargısal işlemler amacıyla;
- b. A fıkrası altında bahsedilen yargısal işlemler doğrudan ilgili olan diğer adli ve idari yargısal işlemler için;
- c. Kamu güvenliğine olan mevcut ve ciddi tehlikeyi önlemek için.

2 Eğer bilginin veya bilgi konusunun aktarıldığı tarafın ön izni alınırsa, bu tür bilgiler yine de başka amaçlar için kullanılabilir.

3 Taraflardan biri söz konusu olan bilgilerin ulusal mevzuatları tarafından korunan sözleşme veya protokollerinin biri altında talebin uygulanması sonucu

– elde edilen kişisel bilgiyi aktarmayı reddedebilir ve

– karşı taraf diğer taraf tarafından talep edilen bilgiye böyle bir koruma taahhüt etmezse, bilginin transfer edildiği taraf 28 Ocak 1981 yılında Strasburg'da yapılan Kişisel Verilerin Otomatik İşlemden Geçirilme Sürecinde Bireylerin Korunması Hakkında Sözleşme'ye bağlı kalmaz.

4 Sözleşme veya protokollerinin biri altında talebin uygulanması sonucu kişisel bilgiyi aktaran her bir taraf bilginin aktarıldığı taraftan söz konusu bilgiyi ne amaçla kullanacaklarına dair bilgi vermelerini isteyebilir.

5 Eğer tarafın rızası olmazsa, her bir taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine muhatap bir bildirimle, bilgi aktarımını veya kişisel bilginin kullanımını reddeden veya sınırlayan usuller çerçevesinde, sözleşmenin veya protokollerinden birinin hükümlerine uygun olarak karşı taraf tarafından kullanılmayan diğer tarafa aktarılan 1. fıkradaki amaçlar için kullanılan kişisel bilgiyi talep edebilir.

Madde 27– İdari Makamlar

Taraflar, daha sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreterine muhatap bir bildirimle, bu Sözleşme'nin 1. maddesi 3. fıkrasının amaçları bakımından, hangi yetkilileri idari makamlar olarak addedeceklerini tanımlayabilirler.

Madde 28 – Diğer anlaşmalarla ilişkiler

Bu protokolün hükümleri, ikili veya çok taraflı anlaşmalardaki daha kapsamlı tüzüklere halel getirmeksizin, sözleşmenin 26. maddesi 3. fıkrasının uygulanması kapsamında taraflar arasında karar varılır.

Madde 29 - Dostane çözüm

Avrupa Suç Sorunları Komitesi, bu Sözleşme'nin ve protokollerinin yorumu veya uygulamasına ilişkin olarak sürekli şekilde bilgilendirilir ve sözleşmenin ve protokollerinin uygulanmasında ortaya çıkabilecek her türlü zorluğun dostane çözümünü kolaylaştırmak için gerekli olan ne varsa yapar.

BÖLÜM III

Madde 30 - İmza ve yürürlüğe girme

1 Bu Protokol, Sözleşme'yi imzalamış olan veya taraf olan Avrupa Konseyi Üye Devletlerinin imzasına açıktır. Sözleşme onay, kabul veya tasdike tabidir. Protokol daha önceden veya aynı anda onaylanmazsa, kabul veya tasvip edilmezse, imzacı devlet bu protokolü onaylamayabilir, kabul veya tasvip etmeyebilir. Onay, kabul veya tasvip belgeleri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilir.

2 Bu Protokol, üçüncü belgenin onaylandıktan, kabul veya uygun bulunduktan sonra Genel Sekreter tarafından alınma tarihinden itibaren üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3 Daha sonradan Sözleşme ile bağlı olmak istediğini beyan eden herhangi bir imzacı devlet bakımından Sözleşme; tasdik, kabul veya onay belgesini teslim etme tarihinden itibaren üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 31 - Taraf olma

1 Sözleşme'ye taraf üye olmayan herhangi bir devlet, protokol yürürlüğe girdikten sonra bu protokole taraf olabilir.

2 Söz konusu katılım, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine katılım belgesinin tevdi edilerek yürürlüğe girer.

3 Katılan her Devlet için protokol, katılma belgesinin tevdi edildiği tarihten sonraki üç aylık dönemin bitimini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 32 - Ülkesel uygulama

1 Herhangi bir Devlet, imza sırasında veya tasdik, kabul, onay veya taraf olma belgelerini tevdi ederken, protokolün uygulanacağı ülkeyi veya ülkeleri belirtebilir.

2 Her devlet, daha sonraki herhangi bir tarihte, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine muhatap bir beyanla, bu Protokol'ün uygulama alanını, beyanda belirtilecek başka herhangi bir ülkeyi kapsayacak şekilde genişletebilir. Protokol, söz konusu ülke bakımından, söz konusu beyanın Genel Sekreter tarafından alınma tarihinden itibaren üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3 Önceki iki fıkra uyarınca yapılan herhangi bildirim, söz konusu bildirimde belirtilen herhangi bir ülke bakımından Avrupa Konseyi Genel Sekreterine muhatap bir bildirim ile geri çekilebilir. Geri çekilme, böyle bir bildirim Gen. Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girer.

Madde 33 - Çekinceler

1 Sözleşme'nin hükümlerinden birine veya sözleşmenin protokolüne bir taraf tarafından yapılan çekinceler, o tarafın imza sırasında veya tasdik, kabul, onay veya taraf olma belgelerini tevdi ederken aksini beyan etmedikçe, bu protokole de uygulanabilir olmalı. Aynı işlemler herhangi bir beyannameye sözleşmenin herhangi bir hükmüne veya onun protokolüne binaen ve bağlı olarak uygulanır.

2 Herhangi bir Devlet, imza sırasında veya tasdik, kabul, onay veya taraf olma belgelerini tevdi ederken, 16., 17., 18., 19., ve 20. maddelerden fazlasına veya herhangi birine kısmen veya tamamen kabul etmeme hakkından yararlanacağını beyan edebilir. Başka hiçbir çekince getirilemez.

3 Her bir taraf yukarıda bahsedilen fıkralar çerçevesinde yaptıkları çekinceleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacağı bildirim alındığı tarihten itibaren tümüyle veya kısmen geri çekebilir.

4 Yukarıdaki ikinci fıkrada bahsedilen bu protokolün maddelerinin çerçevesinde çekince beyanında bulunmuş herhangi bir taraf, başka bir taraf tarafından maddenin uygulanmasını talep etmeyebilir. Ancak, eğer tarafın çekincesi kısmi veya koşullu olursa, kendisi kabul ettiği sürece o hükmün uygulanmasını talep edebilir.

Madde 34 - Feshi ihbar

1 Herhangi bir taraf, kendisini ilgilendirdiği dereceye kadar, protokolün feshini Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirim göndererek ihbar edebilir.

2 Bu tür fesihler bildirim Genel Sekreter tarafından alınmasından sonraki üç aylık sürenin sonunu izleyen ayın ilk gününde yürürlüğe girer.

3 Sözleşme'nin feshi bu protokolün feshine kendiliğinden son verebilir.

Madde 35 - Bildirimler

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Konsey üyesi Devletlere ve bu protokole katılan her Devlete aşağıdakileri bildirir:

- a. Her imzalama işlemini,
- b. sunulan her tasdik, kabul, onay veya katılım belgesini;
- c. Bu Protokol'ün, yukarıdaki 30. ve 31. maddeler uyarınca yürürlüğe girdiği her tarihi,
- d. Bu Protokol'e ilişkin başka her türlü işlem, bildirim veya beyanı,

Yukarıdaki hususları tasdiklen, usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş aşağıda imzaları bulunanlar, bu Protokol'ü imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivinde saklanmak ve her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca tek nüsha halinde 22 Kasım 1984'te Strazburg'da düzenlenmiştir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, her bir Avrupa Konseyi üye Devletine ve Sözleşme'ye taraf olmaya davet edilen her Devlete onaylı nüshalarını gönderir.